

REISVERSLAG

KNNV – REIS

NAAR

DE KRIM (OEKRAÏNE)

13 TOT 27 SEPTEMBER 2006

REISGEGEVENS

Reisleiding:
Piotr Dabrowski en Ben van Muyen

Vervoer:
Vliegtuig van Schiphol via Boedapest naar
Odessa, Vervolgens een rondrit naar de Krim,
en daarna retour naar Amsterdam

Het verslag werd samengesteld
door
Ben van Muyen
(duinparel@hotmail.com)

deelnemers:
Ineke en Hans Bolland
Fred Bontenbal
Han en Kees Both
Ietje Boukema
Tiny en Cees Brinkman
Wil en Peter Egelmeers
Marijke van der Giessen
Fransz Lenselink
Bert Hilberdink
Petra en Evert Koning
Lidy Kraamer
Christien en Joop Ladage
Bernadette Lutjenhuis
John Mattheij
Ben van Muyen
Dette Nijkamp
Grietje Rensink
Nico Taen

INHOUDSOPGAVE

Reisgegevens		blz 2
Inhoud		blz 3
Dagverslagen	door de deelnemers	blz 4 – 17
Insectenlijst	door Dette Nijkamp	blz 18 – 19
Mijten	door Hans Bolland	20
Plantenlijst	door Kees Both	blz 21 - 24
Planten van de steppe		blz 25
Vogellijst	door Bert Hilberdink	blz 26 - 28

DAGVERSLAGEN

13 September

Reizen van Schiphol naar Odessa

's Morgens vroeg uit bed om op tijd op Schiphol te zijn om iedereen van zijn/haar ticket te voorzien.

Gelukkig waren alle deelnemers op tijd, de meesten vrij ontspannen, anderen een beetje in de stress omdat ze eerst naar een ander loket waren gestuurd. Rond 08.00 uur schoof iedereen aan bij de lange rij van reizigers, die na inchecken door de controle ging. Met koffie en thee en een beetje 'shoppen' kwam iedereen inde juiste stemming

Wij waren op tijd, maar het vliegtuig vertrok een uur te laat, waardoor de overstaptijd in Boedapest beperkt werd tot ongeveer 5 minuten. Door de macht van het getal (van o.a. 25 personen) wachtte het aansluitvliegtuig naar Odessa op ons. Ondanks deze kleine aanloopmoeilijkheden was de stemming opperbest en keek iedereen nieuwsgierig uit naar Piotr Dabrowski, onze Poolse reisleader, die ons op de luchthaven in Odessa stond op te wachten.

Met de bus reden we naar het hotel, waar we na een kleine verfrissing weer snel vertrokken om de stad te verkennen.

Onderweg kregen we in een benedenzaal van een Chinees restaurant een maaltijd, die voor velen uit vis bestond. Om 22.00 uur waren we weer terug in het hotel, waar iedereen moe maar voldaan zich terugtrok in zijn/haar kamer om de belevenissen van de dag de revue te laten passeren en daarna lekker te gaan slapen. Met enige spanning werd uitgekeken naar de volgende dag.

Ben van Muyen

14 september

Bustocht van Odessa naar Fedosia (550 km)

Na een voortreffelijk ontbijtbuffet in hotel Thshernoë Morie (dat hotel Zwarte Zee betekent) vertrokken wij om 08.30 voor de lange busreis naar de oostzijde van de Krim. Ons gezelschap bestond uit 25 KNNV'ers plus onze Poolse gids Piotr en natuurlijk de chauffeur van onze kingsize touringcar. Beneden zaten de chauffeur en Piotr, die ons van daaruit regelmatig informatie gaf over het landschap en de geschiedenis van de Krim. Wij zaten met zijn allen heerlijk bovenin en konden volop genieten van het voorbij glijdende landschap. Al om 09.01 werd met enthousiasme de eerste vogel gespot en om 09.15 klokten we de eerste bonte kraai. We zaten in de ochtendspits, zodat we groot Odessa pas na een uur achter ons lieten. De wegen waren in goede staat, maar doordat er veel vrachtverkeer was, haalde de bus toch geen hoge gemiddelde snelheid. We zagen vooral vlakke, eindeloos grote akkers met zonnebloemen en velden waar het koren geoogst was. Om 11.00 werd halt gehouden voor een sanitaire stop van 15 minuten. Maar omdat het gezelschap uitzwermde naar de kraampjes langs de weg, sommigen een eindje terug een meertje zagen, en anderen persé een rupsje wilden fotograferen, duurde het wel drie kwartier, voordat Piotr ons weer in de bus bij elkaar had en na koppen tellen verder kon. Onderweg passeerden we enkele soms kilometerslange rijen stilstaande vrachtwagens met landbouwproducten; ze stonden te wachten tot ze hun lading op een centraal punt konden verkopen. Bij een tweede sanitaire stop zagen we de eerste kuifleeuweriken, die er net ietsje anders uitzagen dan onze eigen kuifleeuwerik. Om 15.15 stopten we vervolgens bij een wegrestaurant voor de lunch, die Piotr daar gereserveerd had. Al met al reden we om 17.15 via een soort grenspost de Krim binnen (de Krim is een autonome republiek in de Oekraïne). Na nog een plaspauze om

17.00 bereikten we om 21.00 in het nachtelijk donker Feodosia waar we, na snel inchecken, om 21.30 het avondmaal voorgeschoteld kregen. We ondervonden wat snel eten is, want binnen een half uur was de maaltijd, inclusief thee uitgeserveerd en verorberd. Al met al was het een lange, vermoeiende dag; maar de vele stops onderweg droegen er zeker toe bij dat de reisgenoten elkaar die dag intensief konden leren kennen.

John Mattheij.

15 september

NAAR KARADAG

Gisteravond in het donker in Feodosia aangekomen na een rit van maar liefst 12 uur. Tijd en zin om nog iets van de omgeving te zien had ik toen niet meer. Het was dan ook een verrassing toen ik tijdens het ontbijt ontdekte dat ik vanuit het raam de Zwarte Zee kon zien.. Ook het ontbijt zelf was een verrassing, want we begonnen met warme haver-moutpap, gevolgd door een bord met patat, een paar plakjes vleesbeleg en wat tomaat. Niet iedereen was daar verrukt over, maar gelukkig stond er op iedere tafel ook een schaal met sneetjes brood en een schoteltje met boter en kaas.

Om 9.15 uur vertrokken we met de bus naar het Kara-Dag Natuurreservaat, een oud vulkanisch massief en een gebied met een grote biodiversiteit. De Tartaarse naam Kara-Dag betekent zwarte berg en wijst op het vulkanisch verleden van dit gebied. Gelukkig ging het deze keer om een korte busrit. In de bus werden de lunchpakketten uitgedeeld. Ieder kreeg twee dubbele boterhammen, een met kaas en een met alleen boter, een gekookt ei, een stukje komkommer, een tomaat, een bekertje yoghurt en twee pruimen. Onderweg passeerden we een bescheiden moskee van de Tataren, die na hun deportatie naar Oezbekistan door Stalin, weer zijn teruggekomen. Pjotr vertelde dat deze mensen bij het uitoefenen van hun godsdienst, de islam, geholpen worden door de Turken. In het vakantiedorp Koktebe dat we passeerden, wordt nog steeds de beste brandy van de Krim gemaakt. In juli en augustus zijn hier erg veel toeristen. Wat verder opviel waren de cypressen, soms langs de weg, soms wat verder weg. We startten ons bezoek aan het Kara-Dag Natuurreservaat met een rondgang door het museum. Een ecoloog die er werkt gaf ons een duidelijk beeld van de rijkdom aan flora en fauna van dit gebied. Gelukkig hadden we Pjotr om het voor ons onverstaaanbare Russisch te vertalen in het Engels. We hoorden dat er in het museum 200 soorten opgezette vogels zijn te zien, waaronder bijeneter en scharrelaar. Geen daarvan is voor het opzetten expres gedood. Prachtige vlinders waren er ook. Van bijzondere planten evenals van slangen waren foto's te zien. De soorten die hier op de rode lijst voorkomen waren voorzien van een rood plakkerkje. De meest bijzondere plant vond ik de *Dictamnus gymnosylis*, die zoveel etherische olie bevat dat hij in de zon spontaan ontvlamt. Gedacht wordt dat er in het bijbelse verhaal van Mozes en de brandende braambos sprake is van aanwezigheid van deze plant. Ook de wilde tulpen spraken ons als Hollanders wel aan. Natuurlijk ontbraken de mineralen niet, die verwijzen naar de eruptie van de vulkaan.

Na dit museumbezoek begon het "echte"werk en gingen we op pad met een nieuwe gids. Ook hier was vertaling door Pjotr nodig. Het pad was smal dus liepen we achter elkaar. Natuurlijk gaven we ogen en oren goed de kost. Regelmatig stonden we dan ook stil om naar vlinders, vogels, planten en hagedissen te kijken. De meest opvallende plant was een met onze lamsoor –bekend van de wadden - nauw verwante soort, maar hoger, met meer en fijner vertakte bladeren in een rozet. Er stonden hele bossen van. Prachtig. Na de lunchpauze begon het klimmen pas goed en zouden er lastige stukken komen. Vijf mensen kozen ervoor om terug te gaan naar het museum. Later haakten nog twee mensen af. Na het klimmen werden we beloond met een prachtig zicht op de Zwarte Zee en de scherpe kliffen. Dit zijn overblijfselen van een vulkaan die 100 miljoen jaar geleden onder het wateroppervlak van de Zwarte Zee uitbarstte. Het zachte gesteente is door erosie verdwenen. Deze kliffen bleven over. Met wat fantasie kun je er verschillende diervormen in ontdekken. Ook was hier

de 'Golden Gate' te bewonderen. De meest spectaculaire vogel die we hier zagen was de steenarend. Van een groepje van acht raven kwam er af en toe een al roepend overvliegen. Uiteindelijk kwamen we op een brede grindweg. Deze wordt gebruikt door de auto's van en naar het daar vlakbij gelegen Russisch weerstation.

Vanaf dat punt begon de terugtocht. Nog een hele wandeling, maar wel een stuk gemakkelijker dan de klim. Om ongeveer vijf uur waren we terug bij het museum. Voordat we teruggingen dronken we nog iets op een terrasje. Daar waren we wel aan toe.

Terug in Feodosia maakten we nog een rit door de stad, omdat Pjotr naar een bank moest. Hierdoor zagen we nog resten van de oude stadsmuur en torens van een fort gebouwd door Genuese kooplieden in de dertiende eeuw. Evenals in Odessa vielen ook hier de grote Bomen langs de straten op. Om zeven uur waren we terug in ons hotel. De maaltijd werd al om 7.15 uur opgediend, het douchen en afspoelen van het zweet moest dus nog even wachten. We aten witte rijst met kip en tomaat, rauwe paprika en komkommer. Ook de Schaal met sneetjes brood stond weer op tafel en door Pjotr rondgedeeld.

Ook kregen we nog thee en pennywafels tot slot. Na het eten

probeerden een paar mensen de onbekende planten alsnog te determineren. Dit lukte voorzover ze in de Flora van de Balkan stonden.

Het was heerlijk om na twee dagen zitten, weer een dag actief te zijn en te genieten van dit zonnige en indrukwekkende landschap.

Han Both-Reitsma

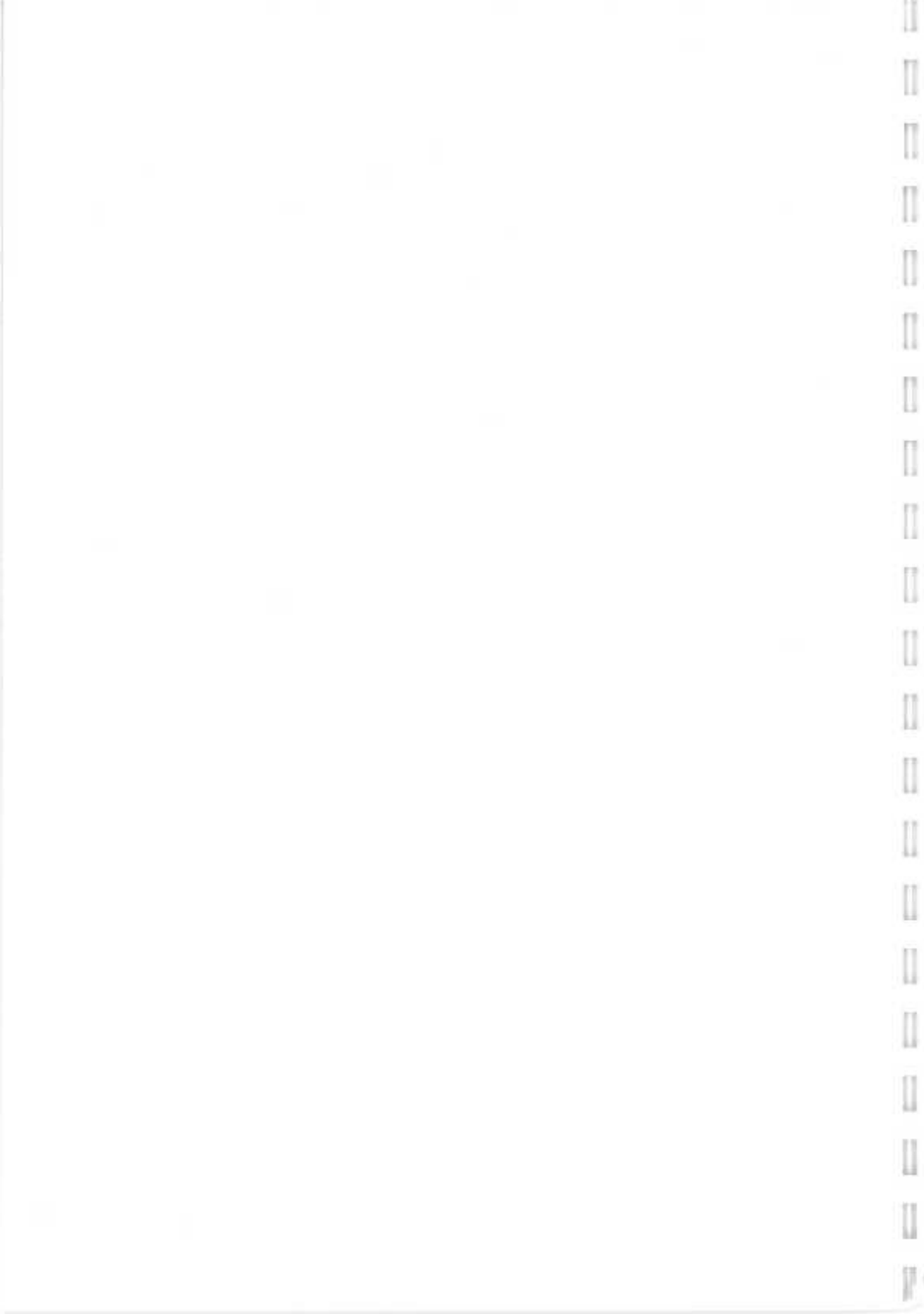
16 september

KAZANTYP

Na een uitvoerig en onhollands ontbijt met o.a. haverhoutpap, ei, een visje, paprika, tomaat, komkommer en peterselie gingen wij om 9 uur op weg. Eerst reden we richting Kerch langs het Zwarte zeestrand van Feodosia (waarbij een restaurantje met neppalmen opviel) en enkele meertjes met veel vogels, waarbij de roep om hier te stoppen werd genegeerd omdat we een afspraak hadden. Tenslotte pikten we in Scholkine onze gids voor die dag: Natasja op en reden door naar het strand van de zee van Azov. Bij het uitstappen viel het weer erg tegen; na de vorige warme en zonovergoten dag hadden velen niet gerekend op dit weer: geheel bewolkt en een stevige wind; er werd dan ook op zee gesurft. Ook Natasja had daar niet op gerekend en was dun aangekleed omdat het weerbericht dit niet had voorspeld. Wij zouden die dag een wandeling maken rond kaap Kazantyp; een fossiel koraalrif uit het mioceen (23 tot 5 miljoen jaar oud) Er komen veel soorten planten, vogels en vooral veel soorten vissen voor rond deze kaap. Tijdens de wandeling begon het ook nog te motregen zodat er nogal wat truien e.d. werden uitgeleend aan mensen die niet op zulk weer hadden gerekend. Ondanks dat zagen we toch nog mooie planten (zoals de rode-lijst soort *Asparagus littoralis*) vogels (o.a. de roodhalsfuut) en vele sprinkhanen. We besloten te lunchen in de luwte achter wat geërodeerde rotsblokken om even van de wind verlost te zijn en op onze verdere tocht werd het weer geleidelijk beter; de zon kwam weer door. Aanvankelijk was het de bedoeling om rond de hele kaap te lopen maar vanwege de tijd besloot Pjotr om maar halverwege door te steken door de vallei (de binnenkant van het rif met zachter gesteente was later weggeërodeerd) In deze vallei stonden meerdere werkende jaknikkers en een verwerkingsfabriek.

Toen we teruggingen naar de bus hadden we fraai zicht op de 2 baaien in de zee van Azov, gescheiden door kaap Kazantyp; links de nog zeer woelige Tartaarse baai en rechts de kalme Russische baai. Natasja vertelde dat wanneer het stormde het altijd in één baai spookte, terwijl het in de andere baai rustig was. Bij onze aankomst op het pleintje waar de bus stond was er net een bruiloftsstoet gearriveerd en een aantal van onze groep kreeg brood met zout uitgedeeld; een traditie ten teken van voorspoed. Pjotr vertelde dat het

vroeger gebruikelijk was dat pas getrouwden bloemen legden bij het altaar in de orthodoxe kerk, maar dit werd verboden in de Sovjet-tijd en vervangen door het leggen van bloemen bij een monument voor gevallen Sovjet-helden en dat was precies wat dit bruidspaar hier deed, kennelijk wordt deze traditie nog steeds in ere gehouden.

Op het pleintje was ook een café waar wij onder gebruik van een drankje afscheid namen van Natasja. We hadden wat geld voor haar verzameld dat haar door Hans werd aangeboden (200 grynva, een kleine 30 euro; voor ons weinig, voor haar een kapitaal!). Ze bloosde hevig en wilde het aanvankelijk niet aannemen maar het geld werd tenslotte toch in grote dank aanvaard.

Met de bus gingen we niet direct terug, maar eerst probeerden we zo dicht mogelijk te komen bij het Semenivka-meer vlak bij. Helaas leverde dit niet veel bijzondere waarnemingen op (wat pontische meeuwen, knobbelzwanen scholeksters en kluten) Op de terugweg naar ons hotel stopten we nog even voor een foto van de ondergaande zon boven de steppe en reden verder langs de, nu verlichte, neppalmen naar ons hotel, waar we om kwart over zeven aankwamen.

Fred Bontebal

16 SEPTEMBER

Wij gaan naar het natuurreservaat KAZANTIP.

Piotr beloofd ons een makkelijke vlakke wandeling na de moeilijke wandeling van gisteren. Bij het reservaat aangekomen staat onze gids voor vandaag, Natasja al klaar.

Zij vertelt ons eerst iets over het gebied, in het russisch en Piotr vertaalt het.

Het is een kalksteengebied, een oud karstgebergte. Het reservaat is hoefvormig, in de hoefijzer is een oliewingebied en behoort uiteraard niet tot het reservaat.

Natasja heeft foto's bij zich van de planten die al uitgebloeid zijn, zij doet haar uiterste best tijdens de wandeling om bijzonderheden te laten zien.

Dan gaan wij op weg, er moet ondanks Piotr's belofte toch geklommen worden; hij heeft duidelijk een ander beeld van vlak land dan wij. Het begint te regen en daar hebben een aantal van ons ook al niet opgerekend. Toch wordt er zonder gemopper dapper aan de beklimming begonnen al hebben sommigen nog stramme kuiten van de dag ervoor. Elke keer zijn er weer prachtige vergezichten op de ZEE van AZOV

Het wordt weer droog maar er blijft een stevige wind waaien, de jassen blijven aan voor de kou. In de luwte van een rotsblok worden de thermosflessen aangesproken en komen wij weer op adem; ook Natasja krijgt een warm kop koffie van Hans Bolland.

De weg wordt vervolgd en wij zien 2 roodhalsfuten en even later een grote zilvereiger.

Opvallend veel grote sprinkhanen die als kleine vogels voor ons uitvliegen. De naam van het monstertje is Schizo cervagegias, ook een groene sprinkhaan wordt getoond en blijkt een wandelende tak te zijn. Landschappelijk is het erg mooi.

Bij het eindpunt van de wandeling, op het dorpsplein, staat een bruidspaar met hun familie.

Wij worden uitgenodigd om wodka en zoutbrood met hun te gebruiken.

Sommigen van ons gaan op de uitnodiging in, de bruiloftsgasten kijken gespannen toe, hoe zullen die buitenlanders het vinden. Nu het smaakte goed.

De meesten van ons sloegen het tafereel gade vanaf het terras van het café annex dorpswinkel.

Voor Natasja is geld ingezameld, zij heeft haar vrije dag voor ons opgeofferd. Hans Bolland en Piotr bieden het haar aan en natuurlijk wil zij het eerst niet aannemen.

Van Piotr krijgt zij ook nog boeken aangeboden. Als de vriend van Natasja haar komt halen, laat ze duidelijk weten hoe blij zij met alles is.

Op de terugweg wordt nog even bij een moerasgebied naar vogels gekeken. Wij zien o.a. kluten en bontbekplevieren. Om 7 uur 's avonds zijn wij terug bij het hotel.

Dette Vethaak-Nijkamp

17 september

OMGEVING KERCH EN ZEE VAN AZOV

Allemaal weer bekomen van de koude wind van gisteren? Het lijkt wel zo. De een heeft meer kleren aangedaan en de ander volhardt in het dragen van een korte broek. Evert zegt weinig, aspirines houden hem overeind. De flessen worden gevuld en dan weer – compleet – in de bus.

Al vrij gauw het grote dilemma: STOP! STOP! – Kan dit wel langs de weg?

En gelukkig stoppen we bij het plasje waar gisteren ons hart zo naar uitging. Veel vogels en sprinkhanen. Ik hoor iets speciaals. Wat is dit? We zoeken de lucht af. 14 Kraanvogels die meerdere keren om en over ons heen vliegen. Wat een extase.

Daarna steppen, druivenvelden, geïrrigeerd gebied, notenbomen langs de weg. Bij de Kosa Arabats'ka Strika – o.a. vol met bloeiende lamsoor – komt eerst een associatie met Schiermonnikoog boven drijven. Links bij de Shivash zoutminnende planten. Rechts de Zee van Azov. Voor vogelaars en bloemenfreaks een goede plek. Haast zonde dat we met onze grote voeten dwars door het mooie natuurgebied stappen om dicht bij het water te komen. We zien reeksen aalscholvers die de vis opjagen en er vliegen stemtjes tussendoor om hiervan mee te profiteren. Wat een dynamiek. Ook de geuren en de zon: alles is heerlijk.

In de bus, die 10 km/uur over de ogenschijnlijk vlakke weg – met rillen en ruw grind – rijdt worden al ettelijke lunchpakketten geopend. De geur van yoghurt vult de bus. "Wat een relaxte dag!"

Bijeneters!!!! Stop!!!!

We stoppen en we blijven daar. Na een gemoedelijk vervolg van de lunch gaan we in kluitjes op pad en blijven hier of daar wat hangen.

Bijeneters, vliegenvangens, gekraagde roodstaart.

Paarse lamsoor, rode zee kraal, heel veel schelpen.

Zon die schittert op het water.

Bouwresten die nooit afgebroken zijn.

We zuigen de vrijheid in die eindeloze stilte en ruimte ongemerkt tot in ons binnenste op. Het doet ons goed.

Passerende auto's met stulvend zand. We filosoferen over hoe het zou zijn als je hier zelf zou reizen: geen bus, eerder moe door de trajecten en waar zou je dan slapen?

Terug in de bus verwent Pjotr ons met koffie of thee.

Kruipend over de weg: stop, stop, stop! Buizerds?! En wij er weer uit. De vogelgekte slaat weer toe. Zeker 40 buizerds heel hoog in de lucht. Dat moet wel op trek zijn. Peter met z'n ANWB"bijbel" en z'n geduld en interesse maakt ons steeds alerter. Fred stelt z'n telescoop op en we staan (geduldig) te dringen om even te kijken (boomvalken op draad). Ben is stil en toegewijd aan het "werk". En laat dan zo blij zijn geslaagde shot van de roodpootvalk in vlucht zien en later nog de boomvalkjes op de draad.

Op mijn vraag aan Pjotr wat de chauffeur wel van deze gekte vindt komt het laconieke antwoord: "it might be a new experience for him!"

Op de terugweg nog wat slenterende zondagsmensen op het strand en langs de weg. Soezerig en tevreden deinen we weer naar ons hapje en onze lauwe douche. We zijn hier langzamerhand helemaal THUIS.

Evert en Petra Koning

18 september

Sarykrim

Op weg naar Sarykrim, een oude stad op ongeveer 30 km afstand van Feodosia. Sarykrim had in de 12^e eeuw al 10.000 inwoners en was een religieus centrum. De Moskee dateert uit de 14^e eeuw, gevolgd door een Madrassa (Koranschool) in de 16^e eeuw.

We krijgen een spontane bezichtiging van het huis van een Krim tartaat. We worden ontvangen met koffie en een koekje. Onze gastvrouw laat ons oude voorwerpen zien die samenhangen met koffie. In het vertrek hangt prachtig borduurwerk. In de tuin staan oude werktuigen en restanten van oud stenen beeldhouwwerk.

Onder haar leiding gaan we naar de Moskee. Helaas kunnen we die niet bezichtigen. Er begint net een dienst. Wel zien we in de tuin massaal de kleine parelmoervlinder. Een onverwacht cadeautje.

Sudak lag vroeger aan de zijde route. In de Griekse tijd was het een grote stat, later een belangrijke handelspost. Daarbij behoort een Fort. Ook was Sudak beroemd om zijn wijn. Zoet en sterk. De grootste afnemer was de Tsaar.

Het oude Fort is verschillende malen verwoest geweest en weer opgebouwd. De laatste keer in de 15^e eeuw. Het was zo groot opdat de bewoners van de stad er in tijd van nood een goed heenkomen konden vinden.

We maken de klim naar boven en genieten van het uitzicht op zee.

Na de koffie rijden we door de bergen naar Althuszta. Het is een weg met fraaie uitzichten en hoog geleden wijnvelden. Pjotr vertelt over de drie hoogtezones in de bergen en hun begroeiing.

Om zes uur zijn we in Althuszta. Ons onderkomen is groter dan het vorige, maar wel op dezelfde leest geschoeid. Wel is er een zwembad bij. De eetzaal is om 8 uur open en geen minuut later. Napraten is er niet bij.

Althuszta begon als Fort. De vallei is aardbeving gevoelig. Er wordt wijn verbouwd.

Lidy Kraamer

19 september.

LIWADIJA EN VORONCOV PALIJS IN YALTA

Het is een stralende dag.

Na een goed ontbijtbuffet met warme en koude gerechten rijden wij richting Alupka. Wil en ik hadden deze dag gekozen om de bergetappe naar de Czatyrdag te verslaan. De bergflora en -fauna zijn één van onze favorieten. Het programma werd echter aangepast, omdat voor veel deelnemers de tocht te zwaar zou zijn. Eigenlijk de omgekeerde wereld: de mensen die voor een twee-schoentjes-reis hebben geboekt krijgen een één-schoentjesreis! Het alternatief voor de ochtend is het Voroncov-paleis in Alupka en na de middag het Liwadija-paleis in Jalta. Het eerstgenoemde gebouw draagt de naam van gouverneur-generaal Voroncov onder wiens bewind het tot stand kwam. Hij was, als Russisch diplomaat, vele jaren in Engeland actief geweest. Door zijn toedoen had een architect van het Engelse hof de opdracht voor de bouw gekregen. Deze maakte er een soort Tudor-paleis van. De noordelijke zijde van het gebouw laat kenmerken zien van laatgotische Engelse kastelen uit de 16^e eeuw. In de zuidkant zit een hoofdportaal dat aan Arabische tempels doet denken. Start van de bouw was in 1832 en het kwam in 1852 definitief gereed.

In 1917 werd het gebouw genationaliseerd en als museum geopend. Tijdens de Yalta-conferentie in februari 1945 gebruikte de Engelse delegatie dit kasteel als onderkomen. Met de aanleg van de prachtige tuinen was al door een voorganger van Voroncov begonnen aan het einde van de 18e eeuw. Deze gouverneur-generaal Grigorij Potémkin had al grote aantallen planten uit het Middellandse Zeegebied naar Alupka laten overbrengen. Na 1830 werden duizenden tonnen rotsgesteente en zwarte aarde aangesleept. Er werd een bovenste tuin (met 3 vijvers) in Engelse landschapsstijl en een formele benedentuin aangelegd.

De tuinen rond het paleis worden nu door de bewoners van Yalta e.o. als wandelpark gebruikt.

Op weg naar Yalta stoppen wij voor een foto van het 'Zwaluwnest'. Dit fortachtige kasteel ligt op een vooruitstekende rotspunt hoog boven de zee.

Na de middag is het Liwadija-paleis in Yalta gepland. Het al bestaande paleis werd in de zestiger jaren van de 19^e eeuw zomerverblijfplaats van de tsaar Alexander II. Voor de laatste 3 tsarenfamilies was het een geliefd vakantieoord. Door de komst van de tsaren werd de leegloop van de Krim (na de verloren Krim-oorlog) gestopt.

Het huidige paleis in deze vorm dateert van 1910-1911. Na de revolutie "degradeerde" het tot sanatorium. Het is echter vooral bekend geworden door de historische gebeurtenis van 1945: de Yalta-conferentie. Hiertoe liet Stalin dit gebouw, dat in de oorlog zwaar geleden had, in 3 maanden restaureren.

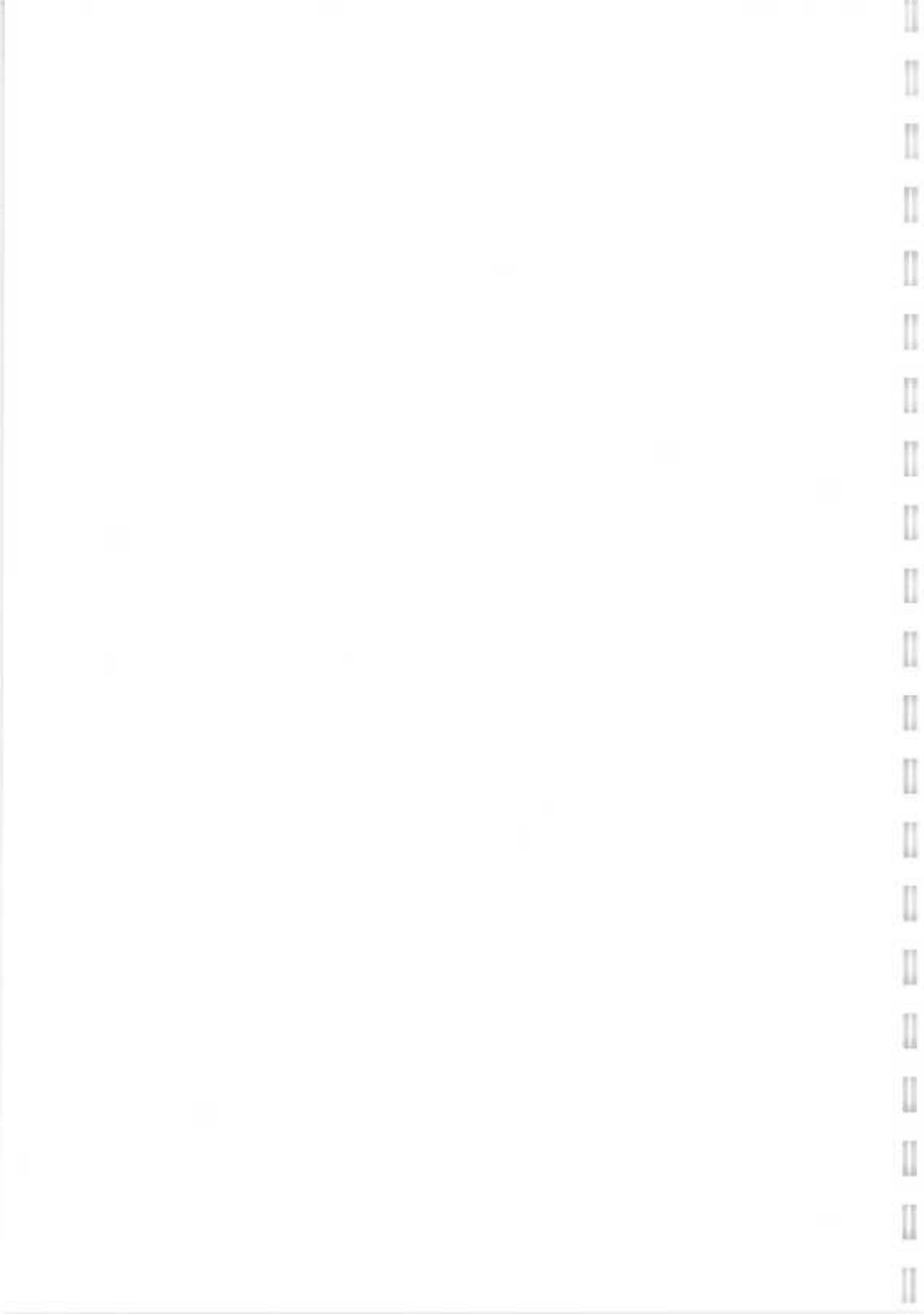
Het Neorenaissance gebouw heeft vele vertrekken, waarvan de meubilering in fraaie houtsoorten is uitgevoerd. Het grootste vertrek is de witte zaal waar de plenaire vergaderingen tijdens de Yaltaconferentie plaatsvonden. In de Engelse biljartkamer werden de slotdocumenten van de Yaltaconferentie ondertekend. Bijzonder fraai zijn de Italiaanse en de Arabische binnentuinen. De tuinen en wijngaarden rond het paleis die nu verwilderd zijn, zijn in de dertiger jaren van de 19^e eeuw aangelegd, vergelijkbaar met de tuinen van het Voroncov-paleis.

Aan het eind van de middag brengt de bus ons naar het centrum van Yalta. Hier, zoals op veel andere plaatsen een groot beeld van Lenin.

Aan de haven ligt een cruiseschip van de Holland-Amerika lijn. Yalta wordt door veel toeristen aangedaan. Dat is te zien, hier is een soort kermis: autoscooters, Mac Donald restaurant, mensen met aapjes aan een touw enz. enz.

Niet ver hiervandaan bezoeken wij een Russisch orthodoxe kerk. Prachtige koorzang klinkt ons tegemoet. De kerk is schitterend beschilderd. Wij komen hier meer reisgenoten tegen. Deze dag in Yalta sluiten wij samen met Piet af met koffie en gebak! Voor het eerst gebak sinds en week!

Wil en Peter

20 september

DE BOTANISCHE TUIN

Het is aangenaam weer ongeveer 22 graden C, licht bewolkt. We vertrekken op tijd op deze officiële rustdag naar de oudste botanische tuin in de Krim en Groot Rusland gesticht in 1812. Grietje, Ietje en Bernadette maakten er een rustdag van en gingen niet mee. We kwamen ruim op tijd aan en daardoor was het voor Piotr even zoeken naar de gids. Hans had voor de ochtend een afspraak met een medewerker van een meneer, die met Hans een boek had geschreven over bladmijten. Die meneer was nog niet zolang geleden overleden!

De botanische tuin (Nikitskey) bestaat uit 4 parken, totaal 3 km² gelegen tegen de helling beginnend bij de zee. Het boven- en het onderpark tezamen genoemd het Arboretum en het Prymorsky park en kaap Matadorpark. Het bovenpark heeft de rozentuin (2000 soorten rozen) en een observatiegebied. Prymorsky park heeft subtropische planten.

De Zuid Krim heeft –afgeschermd in het noorden door een bergketen- nog een Middellands zeeklimaat, het noordelijkste op aarde.

Toch kan het nog eens inde 20 jaar tot -15 graden vriezen. De 28.000 plantensoorten moeten daar dus tegen kunnen al was het maar zoals de oleander, die na strenge vorst bovengronds afsterft, maar in het voorjaar vanuit de wortel weer ontspruit. Van de vele palmsoorten staan er 10 inde tuin, o.a. een Chinese palm, die -17 C kan verdragen. Ze zijn al 60 jaar.

Christian Stevin, een Zweed, was de oprichter van de tuin. De Tsaar wilde de verspreiding van economische mediterrane planten en bomen, o.a. de Cedra Atlantica uit Marokko, die -27 C kan hebben en de Cedra Pagoda deodora uit India.

Er zijn altijd groene planten en het hele jaar door zijn er bloeiende planten.

Een 300 jarige Parasolden met de grootste zaden en grootste kegels, origine onbekend; een Sequoia gigantea; een hulsteik, quercus ilex s.g. 114 gr cm³; 4 bamboesoorten, bestand tot -17° C. in 1919 geplant, nog niet gebloeid, scheuten groeien tot 20cm-dag, van de zaden kan meel gemaakt worden. Een 600 jarige taxus voorde ijstijd een gewone boom op de vlakte, nu slechts in de bergen; Sequoia sempervirens -redwood- kan 120 m worden, branden slecht en kunnen lang in het water liggen; Cypressen geïntroduceerd door de Grieken; Juniperus Sarda (tot -40° C) inheems en medicinaal; kompasboom, Pinus halipensis, wijst naar het zuiden, medicinaal, fris, dood bacteriën; ijzerboom uit Iran s.g. 1,5 gr cm³; magrolia plant uit de Juratijd, oudst bloeiende plant en nog..... vele andere mooie soorten planten.

De tuin was indrukwekkend en ook mooi aangelegd tegen die helling. De ochtendexcursie was ten einde, tijd voor een kop koffie, lunch en toilet. We kregen daar een half uur de tijd voor, want de voor de volgende excursie naar een strikt Nature reserve stond al klaar. Het zou een pittige wandeling worden – door een oorspronkelijk bos –van ongeveer 3 uur(werd natuurlijk 4 uur!). Dus stokken, water en versnaperingen. Mee, gelukkig was de bus vlakbij om e.e.a. op te halen. 3 personen gingen niet mee, dus 19 + Piotr en de Russische gids wel. Het was een voorrecht dat wij deze wandeling door dit gebied mochten maken!

De echte wandeling begon bij een uitkijkpost op een uitstekende rots. Het was een tussenstop van tsaar Nicolas II, - de laatste van een wandeling, die hij maakte tussen zijn wijngaarden naar het paleis in Liwadija – 12 km!

Het is een prachtig gebied met fijne sfeer zoals oorspronkelijke gebieden kunnen hebben. Een Nature reserve van 240 ha, half land en half zee tegen een helling van 0 tot 400 meter. De sibilak zouden begroeid met pine, haagbeuk, aardbeiboom, juniperus exelsa een boom, 19 soorten orchideeën alle op de rode lijst. We kregen een goede uitleg en de plantenmensen konden hun hart ophalen.

Het was een prachtige "horizontale" boswandeling met links de hoogte en rechts zo en dan uitzicht op zee. Op het eind kwamen we via een wat lastige afstap op het keien- en rotsenstrand. Een mooie plek, goed om te rusten, te drinken en nogmaals te genieten. Terug gingen we een heel eind langs dat keien- en rotsenstrand, klauteren tot..... waar we echt de

helling opgingen! Op een vlak stuk even uitblazen, drinken snoepen en foto's maken. Nog een stuk naar boven en toen de 'horizontale' weg. Het was een afwisselende wandeling, die veel voldoening gaf (voor mij tenminste).

Bij de bus ontmoetten we de achterblijvers, die nog in de botanische tuin zijn geweest. Na een korte rit van die tuin ten oosten van Yalta kwamen we weer in het 'intemaat' in Alusztá, waar we de drie tevredenen en uitgerusten ontmoetten.

Nico Taen

21 september

CSUFUT KALE EN BAKTESERAJ

Wie rondloopt in de natuur van de Krim kan niet om diens roerige geschiedenis heen. Op deze dag begeleidde Oxana, een echte In-tourist gids ons op de ouderwetse Sovjet manier met vlotte pas en op de automatische piloot door de cultuur-historische geschiedenis van de Krim.

Onderweg vertelde ze ons over de langste trolleybusroute van 75 kilometer die hier loopt (hoe lang nog? De bussen zagen eruit alsof ze meermalen van de sloop gered waren), de frequente aardverschuivingen die hier zijn, de beroemde zoete Yalta-uien die je langs de weg in stalletjes ziet, De strijd bij de Aïmarivier waar de veldslag van de "lichte Brigade" werd gevochten in de Krim-oorlog. Dit ging tussen de Fransen en Engelsen en Turken samen tegen de Russen (onder tsarendom). De Russen wilden de toegang naar de Zwarte zee beheersen, maar dat zou de handel tussen Europa en de Oost belemmeren dus werd er gevochten. Later vochten hier ook de 50.000 partizanen hier in de bossen in de tweede wereldoorlog een guerrillastrijd. Oxana raakte maar niet uitverteld tot we aan het reisdoel aankwamen.

Wie naar de Krim gaat kan niet om de geschiedenis van de Krim-tartaren heen. Ze stammen af van de ruiters van Djengis-Khan en vestigden zich rond 1450 in de Krim. Ze zijn moslim en van beroep veehouders (en slavenhandelaars) op de steppen en Jaiwaa's in de bergen. Het feit dat velen met de Duitsers samenwerkten (tegen de Sovjet-Russen) zorgde er mede voor dat ze in 1944 massaal naar midden Azië werden gedeporteerd door Stalin (etnische zuivering). Pas ongeveer 15 jaar geleden kreeg men toestemming om terug te keren naar de Oekraïne. Het werd verwacht dat het slechts om kleine aantallen zou gaan. Echter nog ieder jaar trekken grote aantallen donkerhuidige, enigszins spleetogige tartaren naar de Krim terug. Hier hebben ze geen enkel recht op teruggave van hun bezittingen en vestigen ze zich op braakliggend land bij de dorpen en steden in tenten en kleine schuurtjes. Ze hebben geen status en zijn een beetje de zigeuners van de Krim. Ze vormen inmiddels ongeveer 10 procent van de bevolking en krijgen ondersteuning van in Turkije wonende Tartaren.

We gingen naar een vallei die uitmondt in een smalle kloof. Hier bevinden zich het oude paleis van de Krim-tartaren, een orthodox-russische bergkerk en klooster en op de smalle hoogvlakte erboven een vervallen stad met grotwoningen. De excursie begon met een stevige klim naar de ruïnes van de grotstad Czufut-kale. Lang het pad vele Oekraïners met kleine handeltjes. Via de kloof kwamen we op een plateau met aan alle kanten een spectaculair uitzicht op de omringende valleien. Deze stad die door de ligging veiligheid bood, werd bewoond vanaf de 10^e eeuw door wisselende volkeren; van de Byzantijnen via de Gouden Horde, de Armeniërs tot de Kariatiden. Dit was een Joodse afsplitsingsbeweging uit Iran, die bekend stond om zijn integriteit in de handel en waaraan de stad zijn laatste naam ontleende: de joodse burcht. Er waren hier vroeger wel 40 moskeeën en veel handnijverheid. De stad lag immers aan de Karavaanroute.

De stad raakte in verval mede doordat de bronnen die het van water voorzagen uitdroogden en de stad werd geleidelijk verlaten tot in de laatste helft van de 19^e eeuw de laatste man hier overleed. Er staat nog een intacte soort tempel die nog door de Kariatiden gebruikt wordt bij gelegenheden en een schrijn voor de geliefde vrouw van een van de Khan's (onder de eeuwenlange Turkse overheersing van de Krim). Voor de rest bestaat de smalle hoogvlakte uit ruïnes en indrukwekkende muren en grotten.

Op de terugweg uit de kloof kom je voorbij een in de rotswand gehouwen en deels ertegenaan geklemd Russisch Orthodoxe kerk met een aantal woninkjes van monniken. Dit oude klooster was door de Sovjets in 1921 gesloten maar is sinds 1992 weer bewoond en geleidelijk opgeknapt door giften en de verkoop van kleinigheidjes aan passerende toeristen.

Iets verderop in het dal ligt Baktiserai; "paleis in de boomgaard". Het werd eind 15^e eeuw gesticht en begin 16^e eeuw werd een paleis gebouwd door de Khan. Er werd 200 jaar aan gebouwd en is een mengeling van Oosterse en Italiaanse architectuur. Destijds was er kennelijk veel contact met Italië, want ook de middeleeuwse forten die we zouden zien in de Krim zijn gebouwd door vaklui uit Genua. De deels houten gebouwen zijn wat verwaarloosd maar beslist de moeite waard met zijn vier haremhuizen, de moskee en de oude begraafplaats waar de vrouwengraven vaak enigszins uitgeholde stenen bevatten zodat de vogels eruit zouden drinken en hun zang laten horen voor de overleden vrouwen. Het is ook een geliefde trouwlocatie zoals wij zagen. Nadat de laatste Khan in 1787 afgezet was werd de plek na een bezoek van Catharina de II een soort bedevaartsoord voor de Russische Tsaren. Ook Pushkin bezocht het en schreef een gedicht over een van de fonteinen die de open plaatsen in het gebouw bevatten.

Al met al een goed gevulde, interessante dag.

Bernadette Lutjenhuis

22 september

HET AI-PETRI MASSIEF

Vandaag was het reisdoel het Ai-Petri massief, wat zich boven Yalta uitstrekt. Daar Piotr al ervaring had met onze loopcapaciteiten was samen met Ben besloten in plaats van te klimmen met de gondel vanuit Mischor naar de top te gaan. De groep min 4 personen (die een rustdag hielden) vertok met de bus richting Yalta. In Nikita werd onze botanische gids voor die dag, Katja Krainyk, van de Botanische tuin opgehaald. Vanuit de bus was het eindstation van de gondel al zichtbaar, naast de "tanden" van de Ai-Petri. Ai-Petri betekent de heilige Petrus (vroeger was er een klooster op de top). Boven ligt een hoogvlakte met weidegebieden, Jaila, evenals op de andere bergmassieven in de buurt.

Het duurde even voor wij aan de beurt waren, maar gelukkig kon de hele groep tegelijk de gondel in. Het tweede deel van de gondel, vanaf het middel- tot het eindstation, is uniek voor Europa vanwege het langste niet ondersteunde traject (1670 meter!). Het hoogte verschil tussen dal- en eindstation bedraagt 1066 meter. Heel jammer dat de top op het moment dat wij omhoog gingen in de wolken lag, maar op de terugreis hadden we wel een prachtig uitzicht.

Piotr had ons al gewaarschuwd dat er bij het eindstation een soort markt was waar Krimtataren je van alles proberen aan te smeren o.a. paarde- en crossmotor-ritjes, dus met gestrekte pas liepen we hier snel voorbij over een asfaltweg. Het gebied is namelijk ook met de auto te bereiken.

Onze gids gaf veel uitleg over het gebied. De Jaila werd gebruikt als weidegebied maar wordt nu beschermd, hoewel het zwaar onder druk staat. Er is nu een natuurreservaat van 15.000 ha. Ook de zuidhelling van de Ai-Petri met naaldbossen behoort tot het reservaat. De top van de Ai-Petri was in het Jura/Trias tijdperk een koraalrif geweest. Door erosie wordt het

massief steeds lager en zijn de lagen met kalksteen goed te zien. Na de asfaltweg, waarvan we uitzicht hadden op een observatorium voor satellieten die in de USSR tijd voor spionage doeleinden gebruikt werd, gingen we een graspad in.

De gids vertelde over de plannen van bosbouwers die het Jaila gebied weer willen bebossen, maar de botanici zijn fel tegen. Door de klimaatsomstandigheden (sneeuw en zeer veel wind in de winter) zijn de pogingen om te bebossen geen groot succes. Er wordt o.a. Pinus en Acer aangeplant. In de oudheid werden op de Jaila muurtjes gebouwd om de sneeuw langer vast te houden voor het water.

De Jaila heeft drie biotopen: 1) steppen (met Festuca en Carex soorten), 2) wat lager gelegen vochtige gebieden met o.a. Phleum spp. en 3) drogere rotsachtige gebieden met alpine planten. In dit gebied komen veel endemen voor (50 van de totaal 600 vaatplantensoorten). Veel soortnamen eindigen dan ook met jailae of taurica.

Jammer was dat we hier niet in mei/juni waren. Nu waren zeer veel planten uitgebloeid en waren alleen blad en zaadstengels te zien. Enkele voorbeelden: grote velden uitgebloeide Allium saxatile, Artemisia absinthium, Gentiana's etc. Onze gids was zeer enthousiast en had Russische flora's bij zich en wilde ons alle planten laten zien die we tegenkwamen en ze met ons op naam brengen. Aan ons had ze een dankbaar publiek. Tot onze grote verrassing zagen we bloeiende herfst krokussen (Crocus speciosus) en later nog een wilde pioen (Peonia tritermata) met mooie zwarte bessen met rode zaden. Tijdens de wandeling werd het gelukkig weer zonnig. We liepen weer erg langzaam en konden daardoor het geplande rondje niet afmaken. Dus liepen we hetzelfde pad weer terug.

De vogelaars hadden zich afgezonderd en zagen o.a. (steppe)buizerds, (Balkan)spenwers en een zeearend. Terug bij de marktstalletjes werden we weer door de Tataren aangesproken. Ze hadden van alles te koop en vertoonden zelfs een jong beertje, dat uit een fles melk dronk. We zijn er maar snel aan voorbijgelopen. Ook stonden er weer mensen met valken, waarmee je op de foto mocht. Het uitzicht naast de kabelbaan was nu fantastisch. Je zag de Zwarte Zeekust met het "Zwaluwnest" en Yalta. Ook zag je goed de verschillende zones van de berghelling met de verschillende boomsoorten.

Toen Piotr ons allen weer bij elkaar had gingen we opgepropt in de gondel weer naar beneden. Na koffie en thee gedronken te hebben in een restaurantje gingen we weer met de bus terug naar ons hotel in Aluzta. Onderweg werd onze gids Katja ter hoogte van Nikita afgezet. Het was een prachtige dag.

Ietje Boukema

Zaterdag 23 september **VAN ALUSZTA NAAR CHORNOMRSKE**

We vertrekken vandaag uit Aluzta via de snelweg richting Simferopol, de hoofdstad van de De Krim. Door een geaacidenteerd landschap rijden we naar Yevpatoria. Er zien veel bouwland, maar ook braakliggend land. Boomsingels uit de Kolchosentijd. We stoppen even bij een meer om vogels te kijken. In Yevpatoria worden we 'losgelaten' en kunnen we op eigen gelegenheid rondkijken. Een dreigende lucht wordt uiteindelijk een fikse regenbui. We arriveren om 15.30 uur bij ons volgende overnachtingsadres in Chornomrske. De eetzaal was knus. We blijven hier 1 nacht.

Fransz en Marijke

24 september

Askania-Nova Steppe Reserve

We vertrekken om 8.38 uit Chornomors'ke waar we verbleven in het Gavan (CtabaHh) hotel en gaan op weg naar onze volgende doel , de Askania Nova steppe.

De vogelaars willen wel bij iedere plas rondkijken wat Piotr prima vindt. Zodoende stoppen we al bij bukh. Yarylhachs'ka waar de blauwe reiger en de zilverreiger zich mooi aan ons laten zien. Onderweg zien we massa's roodpootvalken en de natuurlijk niet weg'te denken kraaien. Het landschap bestaat uit uitgestrekte stukken steppen. Jammer dat het landschap door de bevolking zo vervuild wordt doordat iedereen maar overal zijn afval neergooit. We draaien een schierelland op, Bakal's'ka kosa wat uitsteekt in de Karkihits'ka Zatoka zee om naar vogels te kijken. De volgende stop is Lebedyni o-vy in het natuureservaat Pantove waar we parelduikers waarnemen. Als we hier weer weg rijden gaat er een slang voor de bus uit (Coronella austriaca) die door de chauffeur keurig omzeild wordt.

Het blijft rijden langs de uitgestrekte steppes met bomen langs de weg. Nog steeds zien we roodpootvalken , maar iedereen heeft er al zoveel gezien dat er niet zoveel meer op gelet wordt. Het weer blijft miezerig en winderig. We passeren een soort grens van de Krim maar kunnen gewoon doorrijden en komen op het vaste land. In Armiansk even pauze op een plein met kraampjes waar velen iets te "snoepen en drinken" halen. We slaan af naar Askia Nova. Bij een grote kudde koelen in het land wordt een grote groep kraanvogels waargenomen waardoor de chauffeur genoodzaakt wordt om te stoppen. De steppen veranderen in enorme velden met watermeloenen en zonnebloemen. Er hebben enige auto's bandenpech wat op de weg aangegeven wordt met een steen met een boontak eronder. Om half drie komen we bij het hotel Askania (AckaH[omgekeerde N en R]-Hoba) aan. Het ziet er keurig uit en is vast nog niet helemaal klaar Er zijn ruime kamers en goede sanitaire voorzieningen. Er vlakbij is een soort dierentuin met herten Prezwalskipaarden, Lama's, zebra's etc. Terwijl ik uit de gids begrepen had dat deze er los rond liepen. We gaan naar een groot park wat vlak bij het hotel ligt. Het is een uitgestrekt park met veel afwisseling. Prachtige bomen en grasvelden vijvers en heuvels. We zien honderden ganzen en kraanvogels overtrekken in hun prachtige formaties. Er staan ook een paar beelden waarvan we later horen dat het van een oud volk de "Polovets" is wat hier heel lang geleden doortrok. De lunch smaakt ons best na zo'n lange wandeling.

Hans Bolland

Maandag 25 september

ASKANIA NOVA.

Vandaag gaan we de "Steps" op met Piotr en de Russische gids. De wandeling begint bij de Mig het Russische gevechtsvliegtuig. We worden er met de bus naar toe gebracht. Eenderde van de groep gaat met de bus verder om nog wat meer vogels te spotten. We zien hen later bij het hotel weer terug.

Bij de Mig geeft de gids ons een korte inleiding over het leven op de steppen. De wandeling gaat in het begin rustig met meerdere intro's over de begroeiing en over de nattere en drogere tijden in de steppen. Het niveau van de steppen verschilt, er zijn namelijk depressies in het oppervlak. Deze depressies lopen in het voorjaar vol door de smeltende sneeuw en drogen in de zomer uit. In de nattere jaren kunnen er jonge bomen en struiken gaan groeien. Doordat ze hun wortels dan niet diep aanleggen, sterven ze af in de opvolgende drogere jaren. Dus geen bomen en struiken op de steppen. We stappen flink door richting het beeld waar we pauzeren en vandaar weer terug lopen. Bij het beeld (Baba) wordt ons verteld dat waarschijnlijk duizend jaar geleden deze beelden zijn vervaardigd door de Polovets (volk van de steppen).

Hier in Askonia Nova staan zeventien van deze beelden. Ze zijn hierheen gehaald door Baron F.E. Falz-Feine uit het gebied langs de Dniepr rivier. De beelden bestaan uit lateriet dit is een leemachtig gesteente.

Baron Falz-Feine wist op een ingenieuze manier het water op te slaan. Hiermee kon hij een park aanleggen met bomen en dieren. Hij was de grondlegger van dit nationale park.

De steppen zijn nu praktisch allemaal in cultuur gebracht, maar vroeger waren hier kudde schapen aanwezig. Op deze uitgestrekte steppen had men een schapenhond nodig om het vee te beschermen en dat was de Zuid Russische Ovtcharka. Deze hond kon in zijn eentje 1000 schapen onder controle houden en beschermen. Hij had geen herder nodig die hem zou zeggen wat te doen. Men liet de honden makkelijk een half jaar alleen op de steppen. Aan het einde van de negentiende eeuw had Baron Falz-Feine hier 1000 van de beste en zuiverste rashonden. Een simpel rekensommetje laat zien dat er wel een miljoen schapen waren. De baron had een groot bezit. In 1914-1921 heerste hier oorlog. De soldaten die schapenvlees nodig hadden om te overleven, moesten eerst de honden afschieten om aan het vlees te komen. Later werden de honden geschoten voor hun uitzonderlijke vacht. Wel veertig duizend honden legden het loodje.

We wandelen terug in een stevig tempo. Onderweg zien we het imposante witte huis van de baron dat net voor het hotel aan de andere kant van de weg ligt. De bus staat klaar en we gaan rond een uur vertrekken. De rit gaat via de plaatsen Nov Kachovka, Cherson en Mykolajiv naar Odessa. De chauffeur weet in Mykolajiv een goed restaurant te vinden. Hier vandaan staat op 200 meter een grote Orthodoxe kerk. Om half zeven rijden we voor de laatste etappe naar Odessa.

Onderweg wordt de chauffeur nog op zijn werktijden gecontroleerd. Klokslag negen uur staan we weer voor ons welvertrouwde Hotel De Zwarte Zee.

Piet Smeets

26 september.

AKERMAN en rondleiding in ODESSA

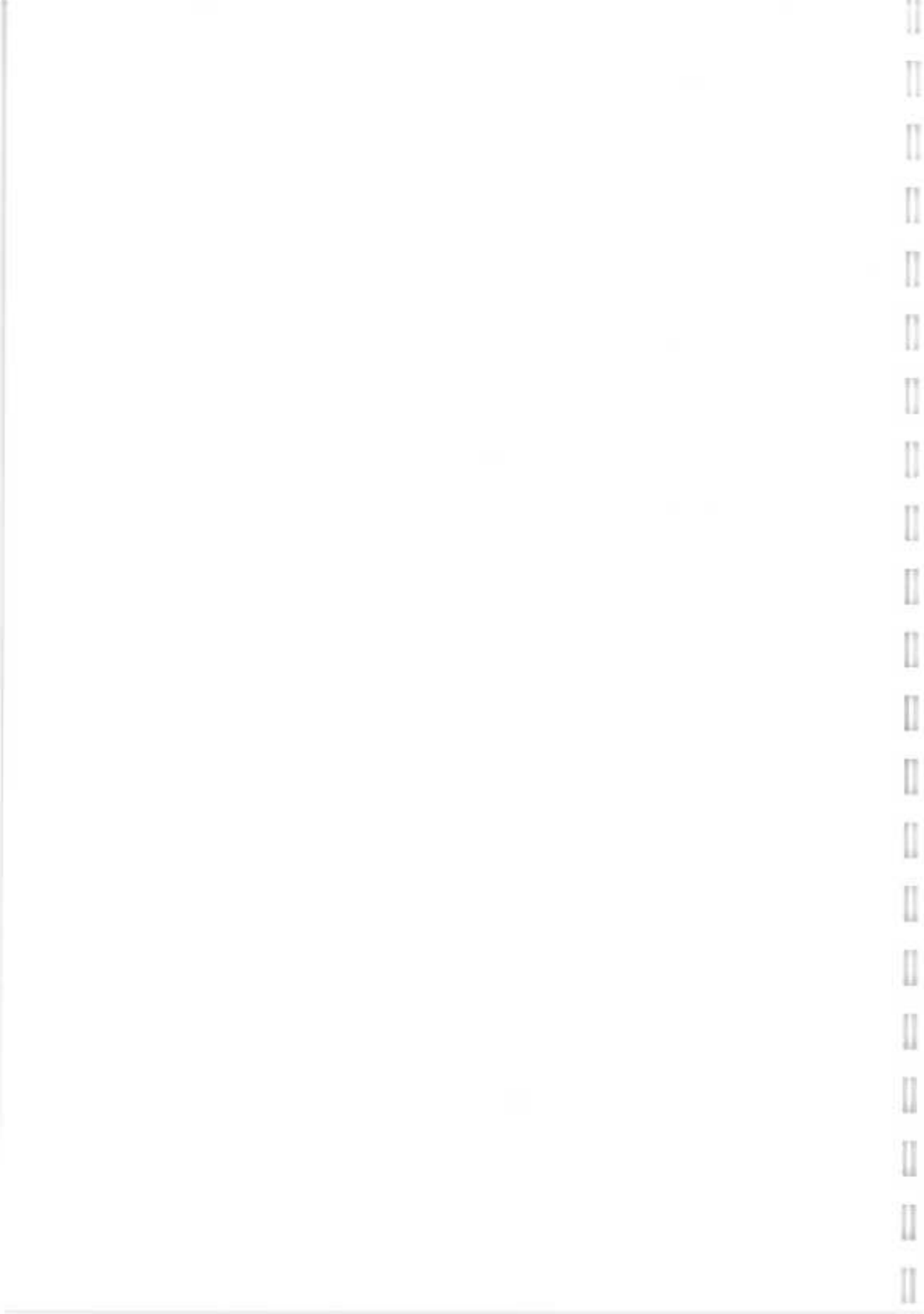
Na wederom een prima ontbijt te hebben genoten in het nieuwe hotel "Black Sea" vertrokken we om half tien richting Akerman fort. Niet zoals we gewend waren in onze "eigen oude grote" bus, maar in een nieuwe waar we allemaal maar net in pasten. Grietje sprak hierbij de historische woorden; "dit is een unieke gebeurtenis". En dat sloeg dan op het verschil in ouderdom van beide bussen.

Onderweg naar het fort zou Grietje, en niet alleen zij, nog geregeld terugdenken aan die woorden maar dan met betrekking tot het tempo dat de chauffeur er op na hield. Diverse keren werd de goede man er op attent gemaakt dat wij graag Nederland wilden terugzien. Niets hielp echter. Na ruim een uur kwamen we heelhuids bij het fort aan. Zoals je doen gebruikelijk had Pjotr ook hier weer voor een gids gezorgd.

Gedurende de rondleiding deden wij de volgende kennis op. De officiële naam van het fort is Belgorod-Dnestrovsky. Het is één van de oudste plaatsen op de aarde, zo'n 2500 jaar oud, gesticht door de Grieken. Het fort is gebouwd met lokale gele zandsteen en opgedeeld in drie delen. De muren zijn 3 tot 5 meter dik en wel 9 tot 15 meter hoog en het fort heeft 34 torens.

In de 13e en 14e eeuw kwam het Hongaarse koninkrijk aan de macht. Maar in de 15^e eeuw nam het leger van het Ottomaanse Rijk de macht over. Daarbij werden 20.000 mensen gedood. 328 jaar heersten de Turken er en werd de naam van het fort veranderd in Akerman (van het Turkse AK-Kerman dat witte steen betekend). De Turken bouwden er een moskee bij waarvan alleen de minaret bewaard is gebleven. Tijdens de derde Russisch-Turkse oorlog van 1806 tot 1812 kwam het fort weer in Russische handen. In 1896 kreeg het fort de

status van een historisch monument. Sinds het begin van de 20^e eeuw is men bezig met de restauratie. De lokatie is zeer geschikt voor het maken van films. De film "de drie Musketers" werd hier ook opgenomen. Tot zover het fort.

Vlakbij fort Akerman bevond zich nog een zeer oud door Grieken gesticht kerkje. Ook dat werd uiteraard bezocht en van binnen en buiten bekeken. 's Middags, nadat we opgelucht waren thuisgekomen in ons hotel in Odessa, verzorgde de onvermoeibare Pjotr voor ons nog een rondleiding door de stad welke we nog geheel niet bekeken hadden. Na een flinke wandeling kwamen we in een gedeelte van Odessa waar een aantal fraai opgeknapte gebouwen stonden. Achtereenvolgens kwamen we langs het Archeologisch museum, het opera gebouw dat volgens zeggen het grootste van Rusland en Oekraïne is en plaats biedt aan 1.000 mensen en het stadhuis van Odessa. Vooral het prachtige opera gebouw maakte veel indruk op ons. Tijdens de terug weg naar ons hotel dronken we nog gezellig met z'n allen een kop koffie op een terras.

Thuisgekomen bleek het al half acht te zijn en omdat het "slotdiner" om acht uur was gepland werd het snel douchen en verkleden. Er was een lange tafel gedekt waar we aan de slotmaaltijd begonnen. Halverwege het eten nam Ben het woord om Pjotr toe te spreken, uiteraard in het Engels! Ben bedankte Pjotr hartelijk voor de geweldige wijze waarop hij ons door voornamelijk De Krim had geloodst. Zijn duidelijke uitleg over plant en dier en de manier waarop hij steeds voor plaatselijke gidsen had gezorgd gaven aan onze reis een extra dimensie. Een envelop met inhoud was onze spontane reactie!

Tiny en Cees Brinkman

27 september

Van Odessa naar Amsterdam.

De laatste dag wordt nuttig besteed. Iedereen wil op eigen houtje 'shoppen' in Odessa. De één gaat naar de markt vlak achter het hotel, de ander doet leuke inkopen in de winkelstraten. Als we weer terug zijn, worden deze uitgebreid 'geshowd' aan ieder die daarvoor belangstelling heeft. Ook de Grieks-Katholieke kerk en het station in de onmiddellijke omgeving van ons hotel wordt nog door velen van ons met een bezoek vereerd.

Ondergetekende heeft de kerk bezocht. Je moest drie trappen omhoog waar een grote ruimte was met uiteraard prachtige beelden en een zeer mooi altaar.

De kerk was vol met vooral oudere mensen en veel vrouwen. Er was een dienst aan de gang, priesters namen de blecht af, andere brandden kaarsen. Indrukwekkend!

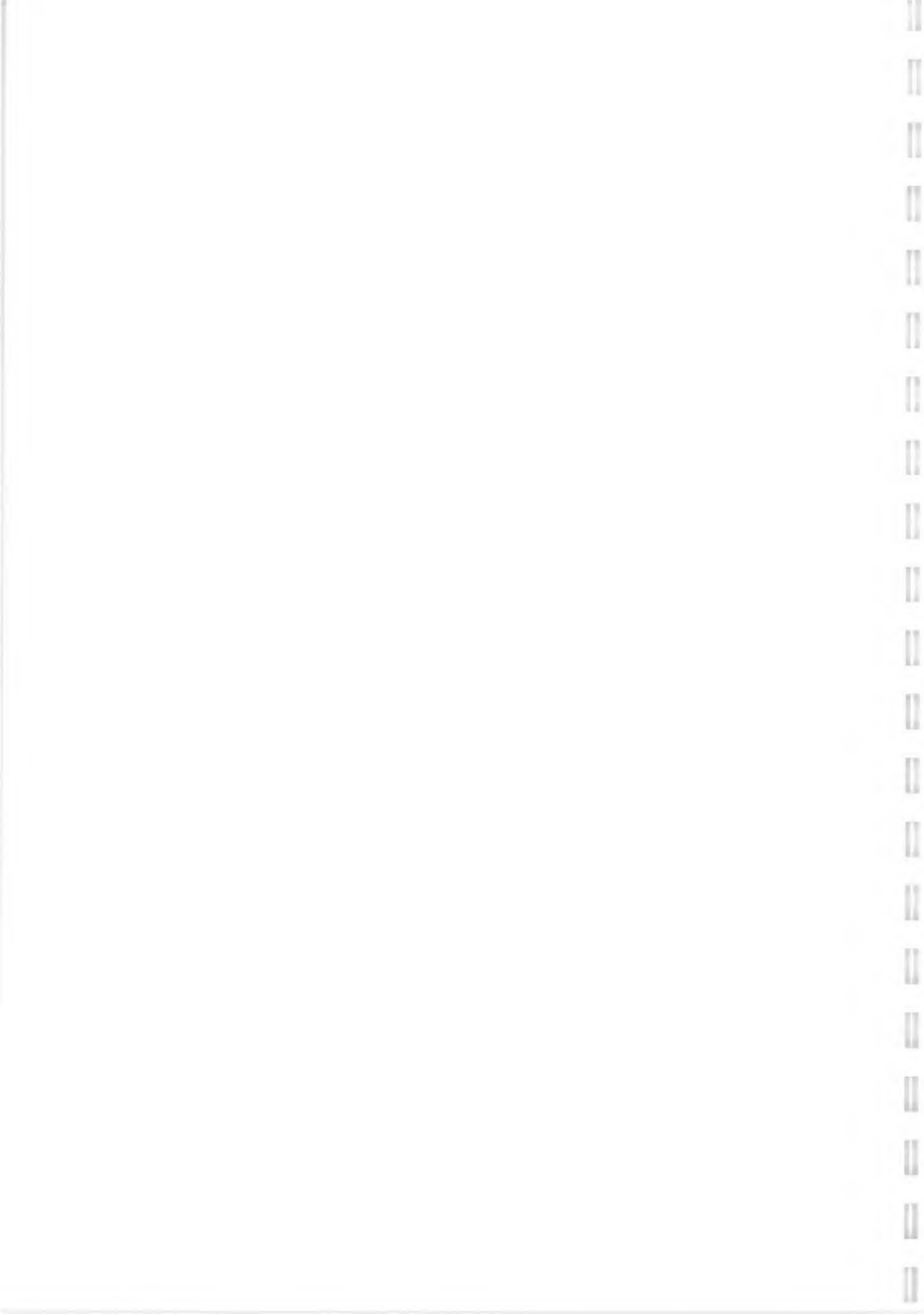
Om 12.00 uur was iedereen weer terug bij het hotel en bepak met onze bagage werden we in onze oude vertrouwde bus naar het vliegveld gereden.

Er werd afscheid genomen van de chauffeur. Hij had ons redelijk veilig door de Krim gereden. We hadden iedereen een bijdrage gevraagd en aan de reactie van de chauffeur te merken was hij daar wel happy mee.

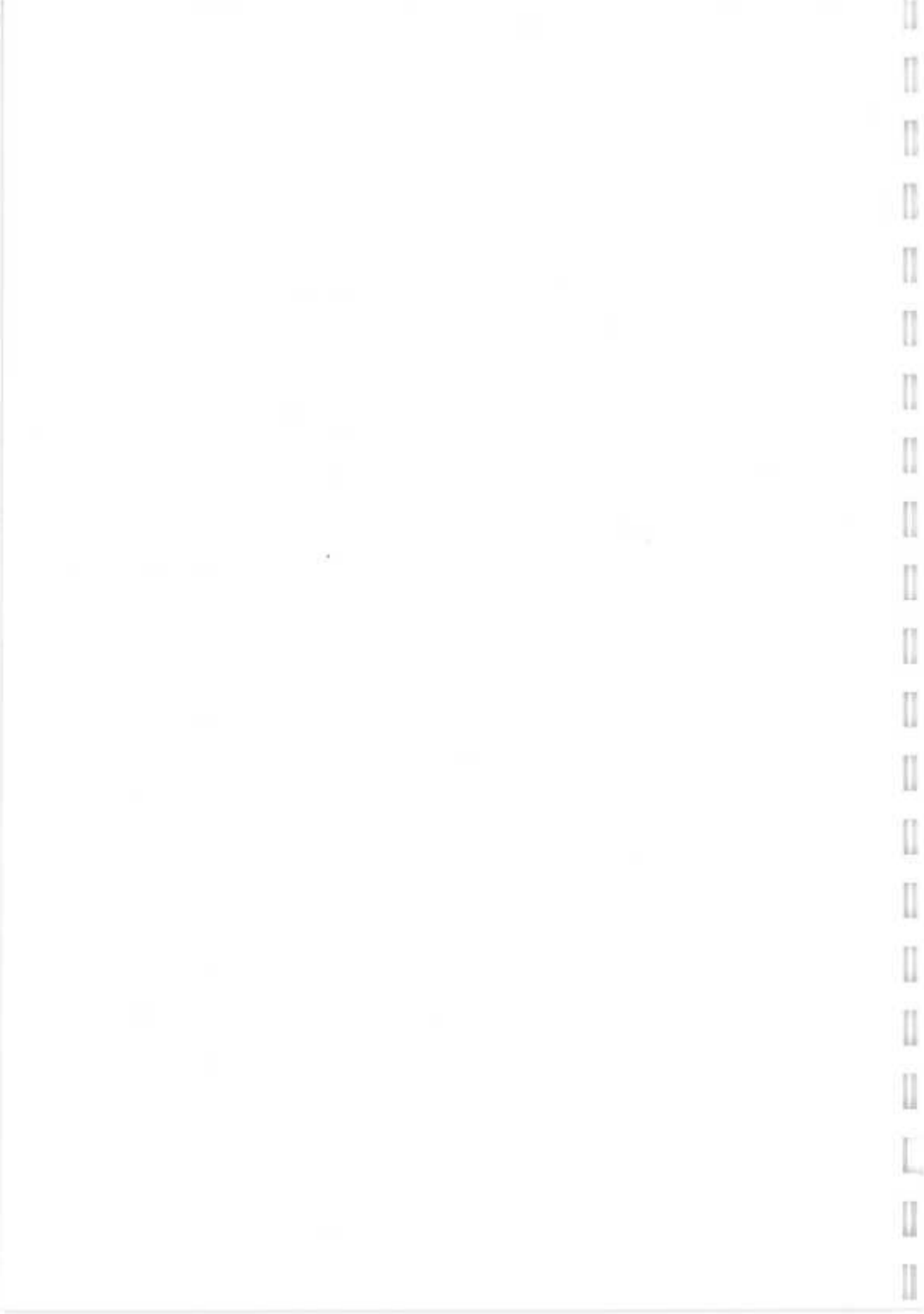
Pjotr heeft ons begeleid naar het vliegveld. We waren er ruim op tijd. Eigenlijk veel te vroeg, maar beter te vroeg dan te laat, omdat het vliegtuig deze keer niet op ons zou wachten.

Na een tussenlanding in Boedapest kwamen we veilig en vol vele nieuwe ervaringen en beelden op ons netvlies voldaan weer thuis.

Ben van Muyen

Insecten door Dette Nijkamp.

Tijdens onze reis heb ik elke dag de vlinders die gezien werden genoteerd.

Er zijn 25 dagvlindersoorten waargenomen, nog een aanzienlijk aantal gezien de tijd van het jaar dat wij De Krim bezochten. Vooral de waarnemingen van de keizersmantel en kleine parelmoervlinder maakte indruk de dagvlindersoorten ken ik redelijk goed en ben ik zeker van de waarneming die genoteerd zijn.

Van de andere waarnemingen heb ik die soorten in een tabel gezet waarvan ik denk dat wij ze gezien hebben.

Daarnaast waren nog een aantal soorten insecten die wel gezien zijn maar niet op soort naam gebracht zijn omdat daar de kennis voor ontbreekt of de beestjes zijn niet nauwkeurig bekeken. b.v. de mieren, kakkerlak, pissebedden, zilvervisjes en muggen die op onze hotelkamers waargenomen werden.

Bij Valok sandbar sea Azov heb ik een poosje graafwespen geobserveerd terwijl die aan het gaatjes graven waren in het zand; ik heb er mooie foto's van maar toch kan ik geen naam vinden voor deze beestjes.

Bij een aantal insecten heb ik geen latijnse naam ingevuld omdat ik niet zeker was van de soort, o.a. van de blauwe- en roodvleugelsprinkhaan.

De rups van de wolfsmelkpijstaart heeft een afwijkende kleur maar dat gebeurt meer, het kan te maken hebben met de vervelling die na elke vervelling (soms wel 5x) anders van kleur kan zijn.

Van de kolibrivlinder hebben wij massaal elke dag kunnen genieten.

insectenwaarnemingen	DE KRIM 2006	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	:
koninginnepage	papilion macaon	x		x								
groot koolwitje	pieris brassicae	x		x								
klein koolwitje	pieris rapae	x	x	x	x	x	x	x	x		x	
Weidewitje	pieris ergane						x					
klein geaderd witje	pieris napi		x									
oostelijk resedawitje	Pontia edusa			x	x			x		x		
Oranje luzernevlinder	Colias croceus	x		x			x	x		x	x	
citroenvlinder	gonepteryx rhami	x										
gele luzernevlinder	Colias hyale	x		x								x
kleine vuurvlinder	lycaena phlacas											x
boomblauwtje	celastrina agriolus						x	x	x			
icarusblauwtje	polyommatus icarus	x	x	x	x							x
Dagpauwoog	inachis io									x		
Atalanta	vanessa atalanta	x	x	x		x		x		x	x	x
Distelvlinder	vanessa cardui	x					x					x
gehakelde aurelia	polygonia c-album	x										
keizersmantel	argynnis paphia	x					x	x		x		x
Kleine parelmoervlinder	issorja lathonia	x			x							
Turkse heivlinder	hipparchia pellicida	x		x								

witbandzandoog	<i>brintesia circe</i>	x			x			x				
bruin zandoogje	<i>maniola jurtina</i>	x						x				
Hooibeestje	<i>coenonympha pamohilus</i>											x
bont zandoogje	<i>pararge aegeria</i>				x						x	
Argusvlinder	<i>lasioommata megera</i>	x	x					x	x	x		
Lantaarntje	<i>ischnura elegans</i>	dag: 16/9 19/9 20/9 21/9 22/9 23/9										
tangpantserjuffer	<i>Lestes dryas</i>	dag: 20/9										
bloedrode heidelibelle	<i>sympetrum sanguineum</i>	dag: 15/9 17/9 19/9 20/9										
paardenbijter	<i>aeshna mixtra</i>	dag: 20/9										
bidsprinkhaan		dag:15/9										
blauwvleugel sprinkhaan												
Roodvleugel sprinkhaan		dag: 17/9 21/9										
grote sprinkhaan	<i>schizo ceragegaria (hans)</i>	dag: 16/9 17/9										
wandelde tak	<i>legtynia hispanica</i>	dag: 16/9 17/9										
Pyama wants	<i>Graphosoma italicum</i>	dag: 20/9										
Vuurwants	<i>pyrrhocoris apterus</i>	dag: 21/9 22/9 23/9 26/9										
7stip lieveheersbeestje	<i>coccinella septempunctata</i>	dag:23/9 26/9										
Zweefvlieg	<i>syrphus lunulatus</i>	dag: 17/9 22/9										
Zweefvlieg	<i>arctophila bombiformis</i>	dag:19/9										
Fophommel	<i>volucella inanis</i>	dag: 20/9										
wesp en nest	<i>polistes dominulus</i>	dag:16/9										
Kolibrivlinder	<i>macroglossum stellatarum</i>	elke dag massaal gezien										
tijger/wespspin	<i>argiope bruennichi</i>											
rupsi-psi-uil	<i>acronicta psi</i>											
rupsi drietand	<i>acronicta tridens</i>	dag: 17/9										
rupsi koninginnepage	<i>Papilio machaon</i>	dag: 23/9										
Rups wolfsmelkpijlstaart	<i>hyles euphorbiae</i>	dag:23/9										
rupsi elkprocessie	<i>thametopoea processionea</i>	dag:14/9										

Gevonden mijten door Hans Bolland:

Genus/family	- gastheer	- plaats
Tetranychus urticae	- Convolvulus spec.	- Fedosia
Eurytetranychus Buxi	- Buxus sempervirens	-Yalta (palace garden)

(nog onbekende Astigmata) – op loopkever - Czufut-kale rocky town of Karaites

Waarschijnlijk is het een Photia spec. behorende tot de familie Canestriniidae.

Deze familie is geassocieerd met verschillende families Coleoptera.

De voedingsgewoonten zijn onbekend maar de intieme relatie met hun gastheren suggereren een parasitaire relatie.

De man die ik in de Botanical Garden heb ontmoet (Alexander A. Khaustov) is specialist in deze mijten en ik zal ze aan hem toesturen voor determinatie

LIJST VAN PLANTEN samengesteld door Kees Both e.o.

Deze lijst is door Kees Both samengesteld op grond van aantekeningen van Jetje Boukema, Wil Egelmeers, Joop Ladage en Kees Both. Ook zijn er door deze personen diverse gesprekken gevoerd over de juiste namen. Probleem was dat we niet beschikten over een toegankelijke flora voor dit gebied. Veel hoorden we van plaatselijke gidsen. Een concept van deze lijst is gecontroleerd en gecorrigeerd door Pjotr Dabrowski, onze inhoudelijke reisleader. Hier en daar blijft er onzekerheid over de juist determinatie. De lijst is gesplitst in een voor de Krim en een voor het steppereservaat van Askania Nova. Voor degenen die niet vertrouwd zijn met de wetenschappelijk namen zijn Nederlandse namen toegevoegd. Een enkele keer bedacht de samensteller zelf een Nederlandse naam, die staat dan tussen aanhalingstekens. Vaker werd verwezen naar het geslacht of de familie waartoe de genoemde soort behoort.

<i>Acer campestre</i>	Spaanse aak
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad
<i>Agrimonia eupatoria</i>	Gewone agrimonie
<i>Aliara petiolata</i>	Look zonder look
<i>Allium rotundum</i>	
<i>Allium saxatile</i>	
<i>Alnus glutinosa</i>	Zwarte els
<i>Alyssum trichostachyum</i>	
<i>Ambrosia spec.</i>	
<i>Androsace taurica</i>	
<i>Arceutobium oxycedri</i>	halfparasiet op <i>Juniperus</i>
<i>Arctium lappa</i>	Grote klis
<i>Artemisia absinthium</i>	Absinthalsem
<i>Artemisia marschalliana</i>	
<i>Artemisia taurica</i>	
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet
<i>Asparagus litoralis</i>	
<i>Asperula cynanchica</i>	Kalkwalstro
<i>Asplenium ruta muraria</i>	Muurvaren
<i>Aster tripolium</i>	Zulte
<i>Astragalus glycyphyllos</i>	Hokjespeul
<i>Ballota nigra</i>	Stinkende ballote
<i>Berberis orientalis</i>	
<i>Berteroa incana</i>	Grijskruid
<i>Betula pendula</i>	Ruwe berk
<i>Brachipodium sylvaticum</i>	Boskortsteel
<i>Briza australis</i>	soort Trilgras/ Bevertjes
<i>Bromus inermis</i>	IJle Dravik
<i>Bromus riparia</i>	
<i>Bupleurum fruticosum</i>	soort Goudscherm
<i>Cakile maritima</i>	Zeeraket
<i>Centaurea jacea</i>	
<i>Caparus herbacea</i> (syn. <i>C. spinosa</i>)	Kappertje- soort
<i>Carduus spec.</i>	
<i>Carex humilis</i>	Aardzegge
<i>Carlina vulgaris</i>	Driedistel
<i>Carpinus betulus</i>	Haagbeuk
<i>Carpinus orientalis</i>	
<i>Centaurea fruscomarginata</i>	
<i>Centaurea scabiosa</i>	Grote centaurie

<i>Cephalaria coriacea</i>	soort uit de Kaardebolfamilie
<i>Ceterach officinarum</i>	Schubvaren
<i>Chelidonium majus</i>	Stinkende gouwe
<i>Chenopodium album</i>	
<i>Chenopodium foliosum</i>	Rode aardbeispinazie
<i>Chritum maritimum</i>	Zeevenkel
<i>Cichorium intybus</i>	Wilde chicorei
<i>Cirsium subleniflorum</i>	
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel
<i>Cistus tauricus</i> (syn. <i>Cistus creticus</i>)	lijkt op Zonneroosje
<i>Clematis flammula</i>	Bosrank-achtige
<i>Clematis integrifolia</i>	
<i>Clematis vitalba</i>	Bosrank
<i>Clinopodium vulgare</i>	Borstelkrans
<i>Colutea cicilica</i>	
<i>Consolida regalis</i>	
<i>Convolvulus cantabrica</i>	Winde-soort
<i>Cornus mas</i>	Gele kornoelje
<i>Cornus sanguinea</i> , ssp. <i>Australis</i>	Rode kornoelje
<i>Coronilla emeroides</i>	
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar
<i>Cotinus coggyria</i>	
<i>Cotoneaster intergerrimus</i>	
<i>Crambe maritima</i>	Zeekool
<i>Crataegus monogyna</i>	Eenstijlige meidoorn
<i>Crimitaria spec.</i>	
<i>Crocus speciosus</i>	
<i>Daucus carota</i>	Wilde peen
<i>Dianthus carthusianorum</i>	Karhuizer anjer
<i>Dictamnus gymnosticus</i>	soort Vuurwerkplant
<i>Echinops armatus</i>	soort Kogeldistel
<i>Echium vulgare</i>	Slangenkruid
<i>Elitrychia nodosa</i>	soort Kweek
<i>Ephedra distachya</i>	
<i>Erysimum cuspidatum</i>	steenraketachtige
<i>Eryngium campestre</i>	Echte kruisdistel
<i>Eryngium maritima</i>	Blauwe zeedistel
<i>Erysium cheiranthoides</i>	
<i>Euphorbia rigida</i>	(stijve?) Wolfsmelk
<i>Euphrasia taurica</i>	soort Ogentroost
<i>Fibigea clypeata</i> (syn. <i>Farsetia clypeata</i>)	
<i>Filipendula vulgaris</i> (syn. <i>Filipendula hexapetala</i> (?))	
<i>Fraxinus excelsior</i>	Es
<i>Fraxinus ornus</i>	
<i>Galinsoga parviflora</i>	
<i>Galium aparine</i>	Kleefkruid
<i>Galium verum</i>	Echt walstro
<i>Gentiana axillaris</i>	Kruisbladgentiaan
<i>Glaucium flavum</i>	Gele hoornpapaver
<i>Hedera taurica</i>	soort Klimop
<i>Helichrysum graveolens</i>	soort Strobloem
<i>Heracleum stevenii</i>	soort Berenklauw
<i>Humulus lupulus</i>	Hop
<i>Hypericum linarioides</i>	soort Hertshooi
<i>Inula ensifolia</i>	

<i>Jasminium fructicans</i>	muisdoom-achtige
<i>Juniperus depressa</i>	
<i>Juniperus excelsa</i>	
<i>Juniperus oxycedrus</i>	
<i>Jurinea staechadifolia</i>	
<i>Knautia arvensis</i>	
<i>Knautia drymeia</i> (?)	
<i>Laburnum spec.</i>	Soort Goudenregen
<i>Lactuca serriola</i>	Kompassia
<i>Lactuca viminia</i>	
<i>Limonium latifolium</i>	soort Lamsoor
<i>Linaria genistifolia</i>	'Brembladige Leeuwenbek'
<i>Linaria vulgaris</i>	Vlasbekje
<i>Linum austriacum</i>	'Oostenrijks Vlas'
<i>Lithospermum purpureo-coeruleum</i>	soort Parelzaad
<i>Lythrum salicaria</i>	Grote kattenstaart
<i>Malva sylvestris</i>	Groot kaasjeskruid
<i>Medicago spec.</i>	Soort Rupsklaver
<i>Melampyrum arvense</i>	Wilde weit
<i>Melandrium album</i>	Avondkoekoeksbloem
<i>Mycelis muralis</i>	Muursla
<i>Odontites lutea</i>	Gele ogentroost
<i>Odontites vernus</i> ssp. <i>Serotinus</i>	Rode ogentroost
<i>Paeonia taurica</i>	soort Pioenroos
<i>Paeonia triternata</i>	id
<i>Paliurus spina-christi</i>	Christusdoorn
<i>Parietaria judaica</i>	Klein glaskruid
<i>Parietaria officinalis</i>	Groot Glaskruid
<i>Paronychia cephalotes</i>	
<i>Petrorhagia spec.</i>	Mantelanjer
<i>Peucedanum tauricum</i>	soort Varkenskerf
<i>Phlomis taurica</i>	
<i>Physalis alkekengi</i>	
<i>Pinus palasiensis</i>	
<i>Pistacia mutica</i>	niet eetbare pistache soort
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle Weegbree
<i>Plantago major</i>	Brede Weegbree
<i>Plantago maritima</i>	Zee-weegbree
<i>Polygonum aviculare</i>	Gewoon Varkensgras
<i>Polygonatum odoratum</i>	Welriekende Salomonszegel
<i>Populus tremula</i>	Ratelpopulier
<i>Potentilla anserina</i>	Zilverschoon
<i>Potentilla geoides</i>	
<i>Potentilla recta</i>	Rechte Ganzerik
<i>Primula elatior</i>	Slanke Sleutelbloem
<i>Primula veris</i>	Echte Sleutelbloem
<i>Primula vulgaris</i>	Stengelloze Sleutelbloem
<i>Psoralea bituminosa</i>	
<i>Pyrus communis</i>	Wilde Peer
<i>Pyrus elaeagnifolia</i>	
<i>Quercus petraea</i>	Steenek
<i>Quercus pubescens</i>	Donzige eik
<i>Reseda lutea</i>	Wilde reseda
<i>Rhinanthus aestivalis</i>	soort Ratelaar
<i>Rosa canina</i>	Hondsroos

Rosa tschatyrdagi	
Rubus tauricus	soort Braam
Ruscus ponticus	
Salia autumnalis	
Salvia pratensis	Weidesalie
Salvia verticilata	Kranssalie
Sambucus nigra	Vlier
Scabiosa columbaria	Duifkruid
Scilla autumnalis	Herfst-sterhyacint
Scilla litardierei	
Scirpus cuspidata	soort Bies
Scutellaria albida	'Wit glidkruid'
Scutellaria columnae	Trosglidkruid
Sedum acre	Muurpeper
Seseli dichotomum	Seselle
Seseli lehmannii	
Sideritis taurica	
Solidago virgaurea	
Sorbus domestica	Grote lijsterbes
Spergularia rubra	Rode schijnspurrie
Stipa spec.	
Tanacetum vulgare	Boerenwormkruid
Taraxacum viburnum	soort Paardebloem
Taxus baccata	Taxus
Teucrium botrys	Trosgamander
Teucrium chamaedris	Echte gamander
Teucrium jaiiae	
Teucrium polium	
Thalictrum minus	Kleine ruit
Thymus callieri	
Thymus dzevanowski	soort Thijm
Thymus hirsutus	'Ruwe Thijm'
Trifolium pratense	Rode klaver
Tussilago farfara	Klein hoefblad
Verbascum nigrum	Zwarte toorts
Verbascum orientale	
Verbascum thapsus	Koningskaars
Verbena officinalis	Ijzerhard
Viola odorata	Maarts viooltje
Xanthium strumarium	Stekelnoot

Excursie steppe Askania Nova 25 september

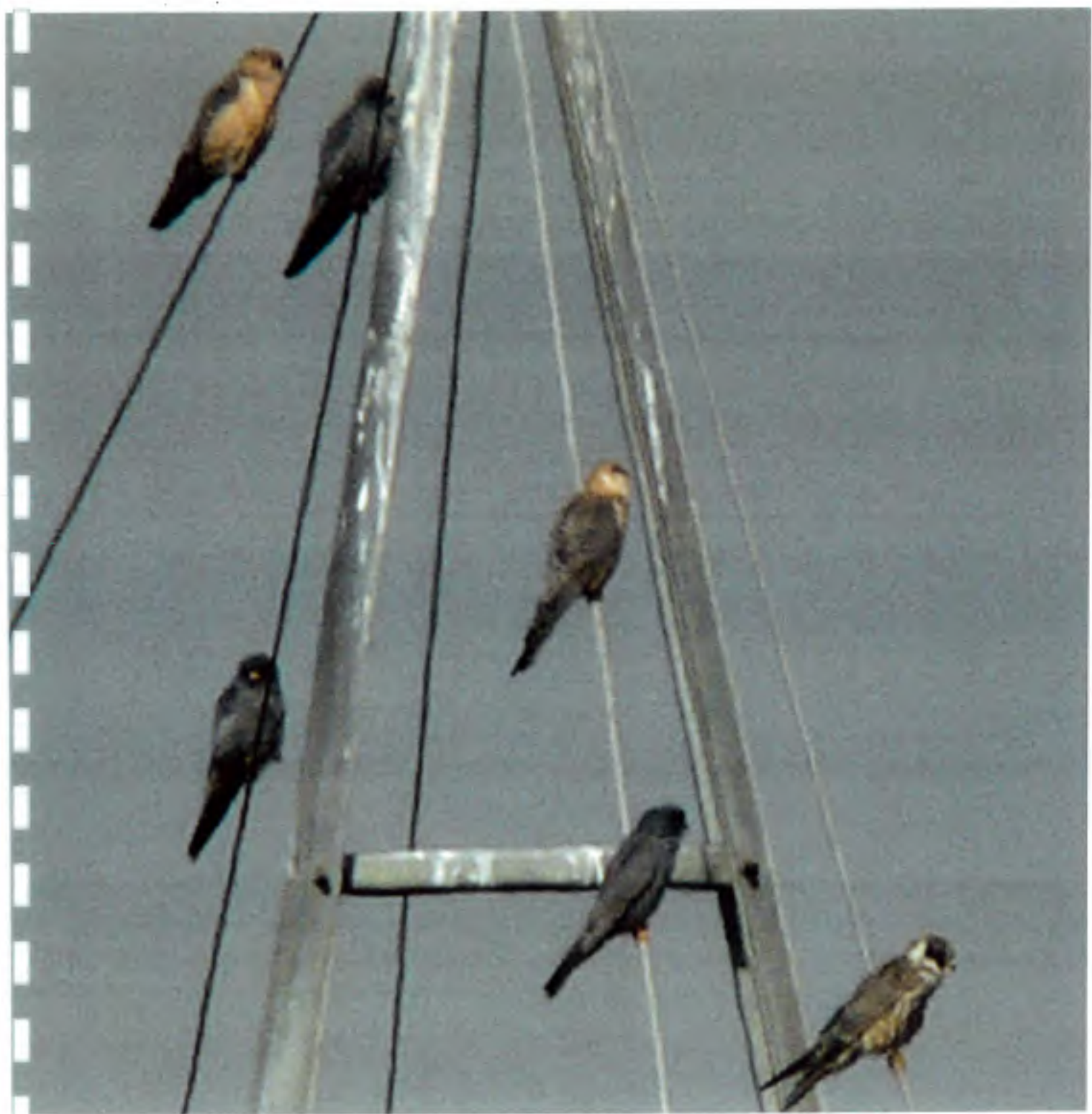
Allium regelianum
Artemisia austriaca
Centaurea arlevi
Consolida arvensis
Dianthus andrzejowskianus
Dianthus gentatus scytica
Dianthus guttatus
Eryngium campestre
Falcana vulgaris
Falcaria vulgaris
Festuca janicea
Festuca valesiaca
Goniolimon tataricum
Koeleria cristata
Linaria bibersteinii
Linosyris villosa
Linum austriacum
Medicago romanica
Onosma polychroma
Phlomis pungens
Phlomis scytica
Phlomis segtice
Potentilla bifurca
Potentilla semilacynyosa
Salvia aethiopsis
Sedum maximum
Seseli arenarium
Statice sareptana
Stipa capillata
Tragopogon major (?)
Verbascum phoeniceum

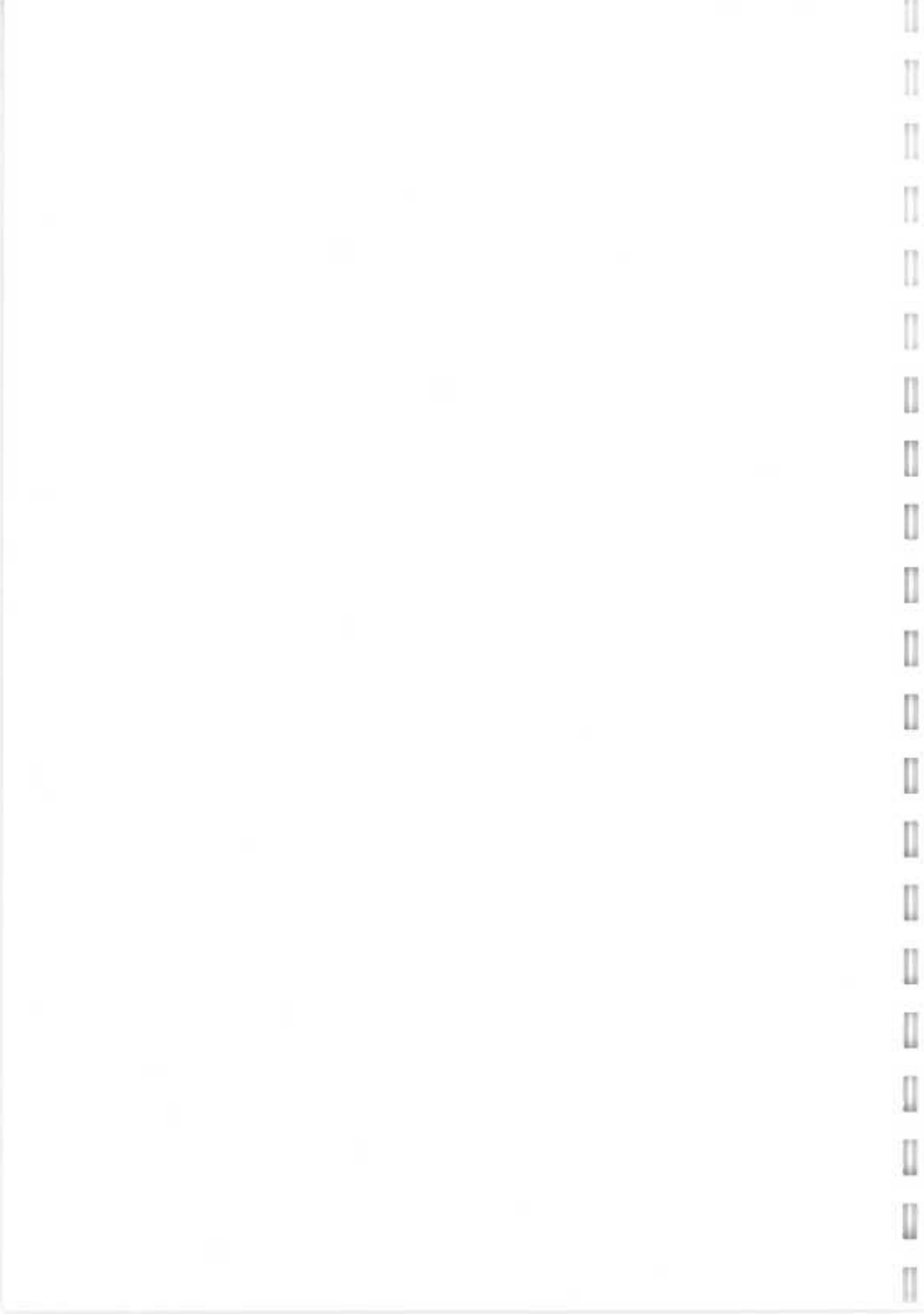
VOGELLIJST samensteller Bert Hilberink

Vogelsoorten	dagen	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Parelduiker											x			
Geporde fuut					x						x			
3Fuut			x	x						x	x			
4Roodhalsfuut											x			
5Aalscholver	x		x		x		x			x				
6Kleine zilverreiger	x			x							x			
7Grote zilverreiger	x		x								x			
8Blauwe reiger	x	X	x	x						x	x			
9Ooievaar				x										
10Knobbelzwaan			x	x						x	x			
11Grauwe gans											x	x		
12Bergeend				x						x	x			
13Casarca				x	x									
14Slobeend				x										
15Zeearend		x							x					
16Bruine kiekendief			x	x										
17Grauwe kiekendief									x					
18Blauwe kiekendief				x										
19Buizerd				x					x				x	
20Spërwer									x					
21Balkansperwer													x	
22Visarend					x									
23Torenvalk		x	x	x							x	x		
24Roodpootvalk				x							x	x		
25Boomvalk				x					x	x	x	x		
26Sakervalk				x	x				x			x		
27Kwartel				x										
28Patrijs											x	x		
29Fazant												x		
30Meerkoet	x			x	x					x				
31Kraanvogel											x	x		
32Scholekster					x									
33Kluut					x									
34Steltkluut					x									
35Bontbekplevier				x		x								
36Strontplevier				x	x									
37Steppevorkstaartplevier				x										
38Kievit					x									
39Drieteenstrandloper					x									
40Breedbekstrandloper				x										

41	Bonte strandloper			x	x					x		
42	Kleine strandloper			x								
43	Bosruiter			x								
44	Oeverloper									x		
45	Tureluur					x						
46	Grutto				x							
47	Wulp		x	x								
48	Kemphaan			x	x							
49	Watersnip			x					x	x		
50	Middelste jager					x						
51	Dunbekmeeuw			x	x							
52	Kokmeeuw	x		x	x	x	x			x	x	
53	Geelpootmeeuw	x	x	x	x		x	x		x	x	x
54	Grote stern		x	x	x	x				x		
55	Visdief			x								
56	Houtduif					x						
57	Rotsduif		x									
58	Zomertortel				x							
59	Turkse tortel	x	x	x				x		x	x	
60	Gierzwaluw			x								
61	Hop		x	x	x							
62	Bijeneter		x		x							
63	Grote bonte specht	x						x				
64	Syrische bonte specht									x		
65	Veldleeuwerik	x	x	x	x						x	
66	Kuifleeuwerik	x		x	x	x					x	x
67	Kalanderleeuwerik			x							x	
68	Boerenzwaluw	x	x	x	x	x					x	x
69	Witte kwikstaart	x	x	x	x		x	x	x		x	x
70	Gele kwikstaart				x	x						
71	Gekraagde roodstaart				x	x						
72	Zwarte roodstaart			x	x							x
73	Tapuit	x		x	x					x		
74	Grote lijster									x		
75	Merel						x	x		x		
76	Goudhaan						x	x		x		
77	Grauwe vliegenvanger		x	x	x		x	x	x		x	
78	Kleine vliegenvanger				x							
79	Koolmees		x		x		x	x	x			
80	Pimpelmees		x				x	x	x			
81	Grauwe klauwier		x									
82	Ekster	x		x	x		x	x	x	x	x	x
83	Gaai		x			x	x	x	x	x		
84	Zwarte kraai									x	x	
85	Bonte kraai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
86	Roek	x	x	x	x	x				x	x	x

87Raaf		x	x	x			x	x			
88Spreeuw	x	x	x	x					x	x	x
89Huisemus	x	x		x	x	x	x	x		x	x
90Vink							x	x	x		
91Putter		x									
92Groenling											x
93Goudvink		x									
94Zwartkopgors					x						
95Grauwe gors					x						

DE KRIM 2006 Verantwoording foto's en namen .

Han Both pag 6 nr 1,

Piotr Dabrowski pag 2 nr 2

Joop Ladage pag 2 foto 1, pag 10 nr 5,

Dette Nijkamp pag 1 foto 2, pag nr 4 pag 10 nr 2, pag 16 4

Piet Smeets, pag 1- nr 1,3,4, pag 2 –nr 3 pag 2 nr 3, pag 14 nr 1 en 4,
pag 17 1, laatste pagina

De andere foto's zijn van de samensteller van het verslag pag 6 nr. 2- 3
pag 10 nr 1,3 en 4, pag 14 nr 2 en 3, pag 15 pag 16 1-3, pag 27

